

УДК 378.147:376.352(477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-7-32>**Людмила ГУК,***orcid.org/0000-0002-7216-8844*

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

(Львів, Україна) *luidmila.i.huk@lpnu.ua***Галина КУЗАН,***orcid.org/0000-0002-8050-9581*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

(Львів, Україна) *g.kuzan@gmail.com***Наталія РАК,***orcid.org/0000-0003-0695-7666*

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Львівська політехніка»

(Львів, Україна) *nataliia.v.rak@lpnu.ua*

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЛОЛОГІЯ»

У статті описано можливості використання дистанційного курсу «Теоретична фонетика англійської мови» для студентів першого року навчання за напрямом підготовки «Філологія» (спеціалізація «Переклад»). Наведено зміст курсу, його структуру, основні завдання для самостійної роботи студентів, зразки тестів. Також коротко охарактеризовано програмно-інструментальну платформу Moodle, на якій створено курс, описано можливість створювати різні типи форматів курсів залежно від концепції та вимог до них.

У статті подано проєкт дистанційного курсу «Теоретична фонетика англійської мови», в рамках якого розміщено 8 змістових модулів. Кожен змістовий модуль розташований в окремій секції. Навчальні матеріали змістових модулів викладено за допомогою ресурсу «Сторінка», а також діяльностей «Урок» і «Тест». Ввідна секція, яка розташована над усіма іншими, містить назву дистанційного курсу, його короткий опис, а також види діяльності «лекція», «урок», «форум» та «feedback» (зворотній зв'язок). За допомогою модулю «Лекція» викладач розміщує текст лекції, а зареєстровані учасники курсу можуть його оновлювати та підтримувати. Викладач може дозволити студентам курсу ознайомитися з текстом лекції до її проведення, а на самому занятті вже обговорювати матеріал зі студентами, що допомагає перетворити лекцію на діалог і значно покращує засвоєння нового матеріалу.

Використання модулю «Форум» доцільне для обговорення актуальних тем та питань, сприяє оптимальному засвоєнню навчальних матеріалів. Повідомлення форуму можуть оцінюватися викладачем або студентами та фіксуватися в журналі підсумкових оцінок.

Модуль зворотного зв'язку «Feedback» дає змогу викладачеві створити опитування (анонімне або персоналізоване) для збору думок студентів курсу, щоби покращити його вміст для майбутніх студентів.

У статті детально розглянуто структуру секцій.

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційний курс, теоретична фонетика англійської мови, електронна освітня платформа.

Liudmyla GUK,*orcid.org/0000-0002-7216-8844*

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

Lviv Polytechnic National University

(Lviv, Ukraine) *luidmila.i.huk@lpnu.ua*

Galyna KUZAN,

orcid.org/0000-0002-8050-9581

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

Lviv Polytechnic National University

(Lviv, Ukraine) g.kuzan@gmail.com

Nataliia RAK,

orcid.org/0000-0003-0695-7666

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

Lviv Polytechnic National University

(Lviv, Ukraine) nataliia.v.rak@lpnu.ua

METHODOLOGY OF USING A DISTANCE COURSE FOR STUDENTS OF THE SPECIALTY “PHILOLOGY”

The paper deals with the possibility and experience of using the distance course “Theoretical Phonetics of the English Language” for teaching first-year students who specialize in Philology. The content, the structure, main tasks for individual students’ work the samples of tests are described in the paper.

The Moodle software and tool platform on which the course was created is also briefly described, and the ability to create different types of course formats are described, depending on the concept and requirements for them.

The article presents a draft of the distance course “Theoretical phonetics of the English language”, which contains 8 content modules. Each content module is located in a separate section. Training materials of content modules are presented using the “page” resource, as well as the “lesson” and “test” activities. The introductory section, which is located above all others, contains the name of the distance course, its brief description, as well as the types of activities “lecture”, “lesson”, “forum” and “feedback”.

Using the “lecture” module, the teacher publishes the text of the lecture, and registered course participants can update and maintain it. The teacher can allow students of the course to get acquainted with the text of the lecture before it is held, and discuss the material with students during the lesson itself, which helps to turn the lecture into a dialogue and significantly improves the assimilation of new material.

The use of the forum module is appropriate for discussing current topics and issues, and contributes to optimal assimilation of educational materials. Forum posts can be evaluated by the teacher or students and recorded in the final assessment log.

The feedback module allows the teacher to create a survey (anonymous or personalized) to collect the opinions of students of the course in order to improve its content for future students.

The article discusses the structure of sections in detail.

Key words: *distance education, distance learning course, theoretical phonetics of the English language, electronic educational platform.*

Постановка проблеми. З кожним роком усе більше вищих навчальних закладів впроваджують дистанційну форму навчання. Поступ інформаційних технологій дає поштовх до інтенсивного розвитку цієї нової форми навчання та її елементів. Дистанційна освіта підтримується на державному рівні, про що свідчить Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 25 квітня 2013 р. № 466 (Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 25 квітня 2013 р. № 466). Дистанційні навчальні курси, які становлять основу дистанційної форми навчання, укладаються на основі закордонних (LearningSpace, ILIAS, WebCT, Moodle) і вітчизняних (Веб-клас ХП, АГАПА) віртуальних навчальних середовищ (Шуневич, 2003: 35).

Через пандемію коронавірусу відбулися певні зміни в організації навчального процесу в закладах освіти. Зокрема, Міністерством освіти і науки України з початку 2020/2021 навчального року вжито низку відповідних заходів, серед яких внесені роз’яснення щодо організації дистанційного навчання. Відповідно до пунктів 6, 11, 12 розділу I, пунктів 3, 5 розділу IV Положення, заклад освіти у рамках власної автономії має можливість вибирати конкретні електронні освітні платформи, онлайн-сервіси та інструменти, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання (Moodle, Google Classroom, Zoom тощо) (Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо організації дистанційного навчання» від 2 листопада 2020 р. № 1/9-609).

Аналіз досліджень. Особливості впровадження дистанційної форми навчання в Україні

та використання його елементів у навчальному процесі досліджують Г. Козлакова, В. Кухаренко, В. Кушерець, П. Федорук, Б. Шуневич (Шуневич, 2013: 300). Методичними принципами навчання іноземній мові та перекладацьких дисциплін із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, засобів дистанційного навчання займаються Є. Долинський, О. Іващин, Т. Коваль, А. Томіліна, І. Дробіт (Долинський, 2013: 82).

Мета статті – описати можливості використання дистанційного курсу «Теоретична фонетика англійської мови» для студентів першого року навчання спеціальності «Філологія» Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, укладеного в програмно-інструментальній платформі дистанційного навчання Moodle.

Виклад основного матеріалу. Дистанційний курс укладається на основі робочого навчального плану підготовки студентів першого року навчання та робочої навчальної програми дисципліни «Теоретична фонетика англійської мови», розрахованої на один семестр. Для опанування цієї дисципліни навчальним планом відведено 4,5 кредити ECTS, а загальний обсяг годин становить 135 (з яких 16 годин лекцій, 48 годин практичних та 71 година самостійної роботи).

Завданнями дисципліни «Теоретична фонетика англійської мови» є дослідження базових категорій лінгвістики та основних понять теоретичної фонетики англійської мови; характеристика аспектів вимови англійських звуків фонем та основних орфоепічних норм; аналіз територіальної відмінності просодичних норм англійської мови; вивчення деяких засобів ритмомелодики та навчання інтонаційно правильному оформленню речень залежно від функціональних стилів мовлення; набуття знань із навичок транскрибування.

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними лінгвістичними термінами та поняттями цього курсу; закладення основ дисциплін, що є теоретичним базисом англійської мови; ознайомлення студентів із традиційним і сучасним науковими підходами у галузі теоретичної фонетики й фоностилістики, а також із засобами утворення звуків мовлення, їх акустичними та фізіологічними властивостями.

Проєкт дистанційного курсу «Теоретична фонетика англійської мови» передбачає розроблення комплексу навчальних матеріалів та видів діяльності, які забезпечують ефективне опанування іноземною мовою. Курс розрахований на студентів із рівнем володіння англійською мовою B1–B2 (незалежний користувач) відпо-

відно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти.

Дистанційний курс структурований у межах 8 змістових модулів. Розглянемо можливості структурування дистанційного курсу «Теоретична фонетика англійської мови» у віртуальному середовищі Moodle.

Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) – це безкоштовна відкрита система управління навчанням, яка може використовуватися як платформа для електронного, зокрема дистанційного, навчання. Вона орієнтована насамперед на організацію взаємодії між викладачем та студентом, підходить як для укладання дистанційних курсів, так і для підтримки очного навчання.

Головним розробником системи є австралійський програміст Мартін Дугіамас (Martin Dougiamas). Це відкритий проєкт, у якому бере участь велика кількість інших програмістів. Інтерфейс системи управління навчанням Moodle перекладений на десятки мов, зокрема на українську. За офіційною статистикою компанії-розробника, система використовується у 235 країнах, станом на початок 2014 р. у світі зареєстровано 68 352 сайти.

В Україні 330 сайтів використовують Moodle як платформу для навчання, серед яких є сайти провідних навчальних закладів різних рівнів акредитації та форм власності, зокрема Національний університет «Києво-Могилянська академія», Чорноморський державний університет імені Петра Могили, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Національний університет «Львівська політехніка», Львівська комерційна академія, Харківський національний університет імені В. Каразіна, Луцький національний технічний університет.

Система управління навчанням Moodle уможливорює створення дистанційних курсів та спрощує оцінювання й контроль за навчальним процесом. Залежно від концепції та вимог до створюваних курсів на платформі Moodle можна створювати три типи форматів курсів, такі як календар (навчальні змістові модулі прив'язані до відрізка часу, в рамках якого опановують матеріал), структура (навчальні змістові модулі, не прив'язані до календарних рамок) та форум (тематичне обговорення серед зареєстрованих учасників) (Белозубов, 2007: 43).

За визначенням Н. Басараби, навчальний курс у програмно-інструментальній платформі дистанційного навчання Moodle – це «сукупність

навчальних матеріалів, достатніх для успішного вивчення дисципліни (курсу, спецкурсу), засоби зберігання, доставки навчальних матеріалів і засоби організації, контролю та обліку навчальної діяльності слухачів» (Басараба, 2013: 63). Укладачі дистанційних курсів можуть використовувати різні види діяльності (Feedback, SCORM-пакет, база даних, вибір, Вікі, глосарій, завдання, зовнішній засіб, обстеження, семінар, тест, урок, форум, чат) та ресурсів (IMS контент-пакет, веб-посилання, книга, напис, папка, сторінка, файл), а також фільтри для контенту.

З огляду на наведені вище засоби Moodle проєкт дистанційного курсу «Теоретична фонетика англійської мови» виглядає так: формат курсу – структура, в рамках якої розміщено 8 змістових модулів. Кожен змістовий модуль розташований в окремій секції. Навчальні матеріали змістових модулів викладені за допомогою ресурсу «Сторінка», а також діяльностей «Урок» і «Тест». Ввідна секція, яка розташована над усіма іншими, містить назву дистанційного курсу, його короткий опис, а також види діяльності «лекція», «урок», «форум» та «feedback» (зворотній зв'язок).

За допомогою модулю «Лекція» викладач, який має права адміністратора, розміщує текст лекції, а зареєстровані учасники курсу можуть його оновлювати та підтримувати (тобто додавати коментарі, збирати та систематизувати інформацію по темі). Викладач може дозволити студентам курсу ознайомитися з текстом лекції до її проведення, а на самому занятті вже обговорювати матеріал зі студентами, а не лише вводити новий матеріал. Це економить час, оскільки студенти вже ознайомлені з новою термінологією і потрібно лише систематизувати ці знання, пояснити незрозумілі моменти. Це допомагає перетворити лекцію на діалог, що значно покращує засвоєння нового матеріалу. Доповнення й коментарі користувачів курсу можна окремо оцінити. Рейтинг дописів (які оцінюють усі користувачі курсу) мотивує студентів до подальшої роботи, його також варто враховувати під час підсумкового оцінювання.

Використання модулю «Форум» у нашому дистанційному курсі доцільне для забезпечення дискусії студентів курсу, яка відбувається упродовж усього періоду навчання. Обговорення актуальних тем та питань сприяє оптимальному засвоєнню навчальних матеріалів. Форум можна використовувати для оголошень курсу, обговорення змісту навчальних матеріалів, порад і консультацій тощо. Кожен студент курсу може розпочати нову дискусію в будь-який час, а інші студенти та викладач мають її підтримати. Повідомлення форуму

можуть оцінюватися викладачем або студентами та фіксуватися в журналі підсумкових оцінок.

Модуль зворотного зв'язку «Feedback» дає змогу викладачеві створити опитування для збору думок студентів курсу. Зворотна реакція може бути анонімною або персоналізованою, а результати можна оприлюднювати всім учасникам чи надати доступ до них виключно викладачеві. Модуль «Зворотній зв'язок» залучено до цього дистанційного курсу, щоби покращити його вміст для майбутніх студентів.

Після ввідної секції розміщено 8 секцій змістових модулів. Розглянемо детальніше структуру секцій.

Наприклад, змістовий модуль № 5 «Syllabic and accentual structure of English words» складається з двох тем: тема 5.1 «Syllabic structure of English words» (Складова структура англійських слів), тема 5.2 «Accentual structure of English words» (Наголос в англійських словах). Кожна лексична тема розміщена в секції на окремому ресурсі «Сторінка». Інтерфейс секції відображає назву теми та короткий опис. Для того щоб ознайомитися із вмістом сторінки, студентові необхідно перейти на неї через назву теми. Модуль «Сторінка» може містити текст, зображення, гіперпосилання та медіафайли. Цей модуль дає змогу залучати кілька відео або звукових файлів, а також пояснювальний текст або вправи. Такий формат викладу теми зручно переглядати за допомогою мобільних пристроїв, його легко оновлювати. Однак якщо контент теми має великий обсяг, то варто замість сторінки використовувати ресурс «Книга».

Окремої уваги заслуговує діяльність «Урок», за допомогою якої у секції кожного змістового модулю подано транскрибований текст для читання. Назва «Text» однакова для усіх секцій, однак змістове наповнення залежить від навчальних матеріалів уроків. На нашу думку, діяльність «Урок» забезпечує гнучкість викладу практичного матеріалу. Урок забезпечує поетапність виконання різних видів вправ (множинна або коротка відповідь, завдання на відповідність), тобто студенти можуть перейти на наступну сторінку вправ, повернутися назад на попередню сторінку або бути перенаправлені на тренування вимови певних звуків.

Кожен змістовий модуль містить такий вид діяльності, як тест. Використання цього виду діяльності робить можливим опитування за допомогою різних типів питань, що забезпечує різносторонність опитування та об'єктивність оцінювання.

Ми погоджуємося з висновками Н. Басараби щодо переваг використання програмно-інстру-

ментальної платформи дистанційного навчання Moodle у навчальному процесі, які дають змогу реалізовувати основні методичні принципи, а саме «достатній мотиваційний потенціал; відповідність принципам розвивального навчання; можливість багаторазового повторення навчального матеріалу; вищий ступінь інтерактивності, ніж в аудиторії; модульність; доступність; індивідуалізація; наявність постійної активної довідкової системи; можливість здійснення самоконтролю; динамічність доступу до інформації; забезпечення наочності та багатоваріантності представлення інформації; конфіденційність» (Басараба, 2013: 63).

Висновки. Підсумовуючи зазначене, можемо констатувати, що на платформі Moodle у Львівському державному університеті безпеки життєді-

яльності розроблено понад 200 дистанційних курсів різних дисциплін, в тому числі з іноземних мов загального та професійного спрямування, активно впроваджуються та популяризуються елементи дистанційного навчання (Дробіт, 2014: 190).

Перспективність розроблення проекту дистанційного курсу підтверджується перевіркою її відкритості й можливості розширення та продовження. Запропонована схема секцій змістових модулів дистанційного курсу дає змогу легко пристосовувати його до навчального плану наступних років навчання. Досвід укладання цього дистанційного курсу на платформі Moodle можна використати під час складання курсів для інших мов, у тому числі української як іноземної, а також під час вибору віртуальних навчальних середовищ навчальними закладами України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басараба Н. Платформа дистанційного навчання Moodle та її використання в організації навчального процесу. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 2. С. 63–66. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npd_2013_2_17.pdf (дата звернення: 12.10.2020).
2. Белозубов А., Николаев Д. Система дистанционного обучения Moodle. Санкт-Петербург, 2007. 108 с.
3. Долинський Є. Можливості використання навчального середовища Moodle при вивченні іноземних мов та перекладу. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. № 1. С. 82–85. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znpkhist_2013_1_20.pdf (дата звернення: 07.10.2020).
4. Дробіт І. Проект дистанційного курсу англійської мови для студентів за напрямом підготовки «Філологія» (спеціалізація – переклад). *Науковий вісник Чернівецького університету* : збірник наукових праць. Вип. 690–691 : Германська філологія. Чернівці : Видавничий дім «РОДОВІД», 2014. С. 187–190.
5. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 р. № 466. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18> (дата звернення: 23.09.2020).
6. Шуневич Б. Популяризація дистанційного навчання в освітніх закладах України. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2013. № 7. С. 299–303. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vldubzh_2013_7_48.pdf (дата звернення: 25.09.2020).
7. Шуневич Б. Порівняльний аналіз вітчизняних і закордонних віртуальних навчальних середовищ. *Комп'ютер у школі і сім'ї*. 2003. Вип. 8 (32). С. 34–39.
8. Щодо організації дистанційного навчання : Лист Міністерства освіти і науки України від 2 листопада 2020 р. № 1/9-609. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/77298 (дата звернення: 21.12.2020).

REFERENCES

1. Basaraba N. Platforma dystantsiinoho navchannia Moodle ta yii vykorystannia v orhanizatsii navchalnoho protsesu [Moodle distance learning platform and its use in the organization of the educational process [electronic resource]] *Nova pedahohichna dumka*. 2013. № 2. P. 63–66. – URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npd_2013_2_17.pdf (Last accessed: 12.10.2020) [in Ukrainian].
2. Belozubov A. Systema dystantsyonnoho obuchenya Moodle [Moodle distance learning system] / Belozubov A., Nykolaev D. – SPb., 2007. – 108 s. [in Russian].
3. Dolynskiy Ye. Mozhyvosti vykorystannia navchalnoho seredovishcha Moodle pry vyvchenni inozemnykh mov ta perekladu [Opportunities for using the Moodle learning environment in learning foreign languages and translation [electronic resource]] *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu "Ukraina"*. 2013. № 1. P. 82–85. – URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znpkhist_2013_1_20.pdf (Last accessed: 07.10.2020) [in Ukrainian].
4. Drobit I. Proekt dystantsiinoho kursu anhlis'koi movy dlia studentiv za napriamom pidhotovky "Filolohiia" (spetsializatsiia – pereklad) [Project of a distance course of English for students in the direction of training "Philology" (specialization – translation)]. *Naukovyi visnyk Chernivets'koho universytetu* : *Zbirnyk naukovykh prats*. Chernivtsi : Vydavnychiy dim "RODOVID", 2014. Vyp. 690–691: Hermanska filolohiia. P. 187–190 [in Ukrainian].
5. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 466 vid 25 kvitnia 2013 r. "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia" [Order of the Ministry of education and science of Ukraine No. 466 of April 25, 2013 "On approval of the regulations on distance learning"]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18> (Last accessed: 23.09.2020) [in Ukrainian].
6. Shunevych B. Populiaryzatsiia dystantsiinoho navchannia v osvithnikh zakladakh Ukrainy [Popularization of distance learning in educational institutions of Ukraine [electronic resource]] *Visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky*

zhyttiediialnosti. 2013. № 7. P. 299–303. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vldubzh_2013_7_48.pdf (Last accessed: 25.09.2020) [in Ukrainian].

7. Shunevych B. Porivnialnyi analiz vitchyznianykh i zakordonnykh virtualnykh navchalnykh seredovysheh [Comparative analysis of domestic and foreign virtual educational environments. *Kompiuter u shkoli i simi*. 2003. Vol. 8 (32). P. 34–39 [in Ukrainian].

8. Lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 1/9-609 vid 2 lystopada 2020 r. “Shchodo orhanizatsii dystantsiinoho navchannia” [Letter of the Ministry of education and science of Ukraine No. 1/9-609 dated November 2, 2020 “On the organization of distance learning”]. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/77298 (Last accessed: 21.12.2020) [in Ukrainian].